	دانشگاه علوم پزشکی اراک مرکز آموزشی درمانی ولیعصر(عج) عنوان دستورالعمل: جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی که توسط خود بیمار جمع آوری می شود	تاریخ اولین ابلاغ : تاریخ آخرین بازنگری تاریخ بازنگری بعدی: کد سند :	1398/07/26 1404/02/27 1405/02/27 IN/LS/02/06

عنوان دستورالعمل:

دستورالعمل: جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی که توسط خود بیمار جمع آوری می شود

دامنه:

واحد آزمایشگاه

تعاریف و اصطلاحات:

هدف:
ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده در آزمایشگاه و آگاه سازی مراجعین

فرد پاسخگو: روش ارزیابی:
مسئولین وپرسنل واحد آزمایشگاه، ارزیابی از طریق مشاهده، مصاحبه و مستندات

روش اجرا:

دستورالعمل جمع آوری نمونه ادرار تمیز در خانم ها(کشت ادرار):

- ظرف ادرار را از آزمایشگاه تحویل بگیرید.
- حداقل 3 روز از مصرف آنتی بیوتیک گذشته باشد.

1- بهترین نمونه جهت تشخیص عفونتهای ادارای، نخستین نمونه ادرار صبحگاهی است که حداقل هشت ساعت در مثانه مانده و تغلیظ شده است.

2- پیش از انجام آزمایش از نوشیدن مقادیر زیاد آب و سایر مایعات اجتناب نمایید.

3- دستهای خود را کاملا با آب و صابون به خوبی شسته و خشک نمایید.

4- درب ظرف ادرار را با احتیاط باز کنید. تحت هیچ عنوان دستهای شما نباید با سطح داخلی ظرف ادرار یا درب آن تماس پیدا کند.

5- با یک دست، چینهای پوستی دستگاه تناسلی را از هم باز کرده و با دستمال یکبار مصرف مقعد و پیشابراه را از جلو به عقب تمیز کنید. این کار را دو بار تکرار نمائید. البته در هر بار تمیز کردن از یک دستمال جدید استفاده نموده و دستمال قبلی را دور بیندازید.

6- درب ظرف کشت ادرار را با احتیاط باز کنید. تحت هیچ عنوان دستهای شما نباید با سطح داخلی ظرف ادرار یا درب آن تماس پیدا کند.

7- پس از اینکه جریان ادرار شروع شد، قسمت اولیه ادرار(2 ثانیه اول) را دور ریخته، قسمت میانی ادرار را با حجم حداقل 10 میلی لیتر را داخل ظرف جمع کنید و مابقی را نیز در دستشویی تخلیه کنید. توجه داشته باشید که ظرف مذکور تحت هیچ عنوان با پوست اطراف ناحیه تناسلی تماس پیدا نکند.

8- درب ظرف را بسته و آن را به آزمایشگاه تحویل دهید.

9- در صورتی که نمونه خارج از آزمایشگاه تهیه می شود،لازم است به سرعت به آزمایشگاه ارسال شده و تا آن زمان در جای خنک نگهداری شود.

	دانشگاه علوم پزشکی اراک **مرکز آموزشی درمانی ولیعصر(عج)** **عنوان دستورالعمل: جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی که توسط خود بیمار جمع آوری می شود**	**تاریخ اولین ابلاغ :** **تاریخ آخرین بازنگری** **تاریخ بازنگری بعدی:** **کد سند :**	**1398/07/26** **1404/02/27** **1405/02/27** **IN/LS/02/06**

دستورالعمل جمع آوری نمونه ادرار تمیز در آقایان(کشت ادرار):

- ظرف ادرار را از آزمایشگاه تحویل بگیرید.
- حداقل 3 روز از مصرف آنتی بیوتیک گذشته باشد.

1- بهترین نمونه جهت تشخیص عفونتهای ادارای، نخستین نمونه ادرار صبحگاهی است که حداقل هشت ساعت در مثانه مانده و تغلیظ شده است.

2- پیش از انجام آزمایش از نوشیدن مقادیر زیاد آب و سایر مایعات اجتناب نمایید.

3- دستهای خود را کاملا با آب و صابون به خوبی شسته و خشک نمایید.

4- درب ظرف ادرار را با احتیاط باز کنید. تحت هیچ عنوان دستهای شما نباید با سطح داخلی ظرف ادرار یا درب آن تماس پیدا کند.

5- سر آلت را با نوک دستمال مرطوب یک بار مصرف تمیز کنید و دستمال را دور بیندازید. این کار را دو بار تکرار کنید. در صورت ختنه نبودن، باید پوست روی آلت به طرف عقب کشیده شود.

6- مراقب باشید که سر آلت به سطح داخلی ظرف تماس پیدا نکند.

7- پس از اینکه جریان ادرار شروع شد، قسمت اولیه ادرار(2 ثانیه اول) را دور ریخته، قسمت میانی ادرار را با حجم حداقل 10 میلی لیتر را داخل ظرف جمع کنید و مابقی را نیز در دستشویی تخلیه کنید. توجه داشته باشید که ظرف مذکور تحت هیچ عنوان با آلت تناسلی تماس پیدا نکند.

8 - درب ظرف را بسته و آن را به آزمایشگاه تحویل دهید.

9- در صورتی که نمونه خارج از آزمایشگاه تهیه می شود،لازم است به سرعت به آزمایشگاه ارسال شده و تا آن زمان در جای خنک نگهداری شود.

دستورالعمل جمع آوری نمونه ادرار تمیز در اطفال(کشت ادرار):

- آزمایش باید قبل از شروع مصرف آنتی بیوتیک انجام شود. در غیر این صورت حداقل 3 روز از مصرف آنتی بیوتیک گذشته باشد.

1- یک کیسه تمیز و استریل پلاستیکی با اندازه مناسب(urine bag) بسته به جنسیت طفل حاوی برچسب نام و مشخصات کودک و شماره پذیرش آزمایش، پنبه، گاز، آب و صابون آماده کنید.

2- شیرخوار را به پشت قرار دهید، درحالی که لگنش به خارج چرخیده، پاهایش از هم دور شده و زانوهایش خم شده باشند. دستکش بپوشید.

3- آلت تناسلی کودک را تمیز و خشک کنید. جهت این کار در کودکان دختر با یک دست، چینهای پوستی دستگاه تناسلی را از هم باز کرده و با دستمال یکبار مصرف مقعد و پیشابراه را از جلو به عقب تمیز کنید. این کار را دو بار تکرار نمائید. البته در هر بار تمیز کردن از یک دستمال جدید استفاده نموده و دستمال قبلی را دور بیندازید. در کودکان پسر سر آلت را با نوک دستمال مرطوب یک بار مصرف تمیز کنید و دستمال را دور بیندازید. این کار را دو بار تکرار کنید. در صورت ختنه نبودن، پوست روی آلت را به طرف عقب بکشید.

4- کیسه را بطوری که داخل آن با دستهایتان تماس پیدا نکند به محل بچسبانید.

5- کودک را بر روی زانو بنشانید تا در کیسه ادرار کند یا پوشک کودک را روی کیسه بسته و سر بستر کودک را کمی بالاتر ببرید تا تخلیه ادرار آسانتر انجام شود.

6- کیسه را بعد از جمع آوری 10 الی 15 میلی لیتر ادرار سریع جدا کنید. کیسه نباید بیش از یک ساعت به مجرای ادرار متصل باشد.

7- درب کیسه حاوی ادرار را خم کرده و با چسب خودش بچسبانید و در یک لیوان قرار دهید.

8- در صورتی که نمونه در خارج از آزمایشگاه تهیه شده است سریعا(حداکثرتا 20 دقیقه) آن را به آزمایشگاه منتقل کنید. در غیر این صورت تا یک ساعت در یخچال قابل نگهداری می باشد.

	دانشگاه علوم پزشکی اراک مرکز آموزشی درمانی ولیعصر(عج) عنوان دستورالعمل: جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی که توسط خود بیمار جمع آوری می شود	تاریخ اولین ابلاغ : تاریخ آخرین بازنگری تاریخ بازنگری بعدی: کد سند :	1398/07/26 1404/02/27 1405/02/27 IN/LS/02/06

دستورالعمل جمع آوری نمونه ادرار 24 ساعته:

- نمونه مورد نظر باید دقیقا طی 24 ساعت جمع آوری گردد.

1- در ابتدای جمع آوری نمونه، دفع ادرار را انجام داده و آن را دور بریزد. سپس زمان دقیق را یادداشت نمایید(مثلا ساعت 7 صبح).

2- سپس به مدت یک شبانه روز(24 ساعت) به طور مثال تا ساعت 7 صبح فردا، تمامی نوبت های دفع ادرار را در ظرف مخصوص جمع آوری کنید.

3- در طول زمان جمع آوری ادرار، ظرف جمع آوری را دور از دسترس کودکان و در یک جای خنک ترجیحا در یخچال نگهداری کرده و پس از طی 24 ساعت، ظرف را در اسرع وقت به آزمایشگاه تحویل دهید.

4- اگر در طی 24 ساعت بر حسب اشتباه ادرار خود را داخل ظرف تخلیه ننمودید، حتما به آزمایشگاه مراجعه و ظرف جدید دریافت کنید.

دستورالعمل

جمع آوری نمونه مدفوع

1- آزمایش احتیاج به ناشتا بودن ندارد. ظرف نمونه را از آزمایشگاه دریافت کنید.

2- درمواردی که اندازه گیری کمی یا کیفی چربی در مدفوع مورد درخواست می باشد، پیش از جمع آوری نمونه نباید از شیاف یا مواد روغنی استفاده شود.

3- مقدار نمونه برای آزمایش، در صورتی که مدفوع قوام دار و جامد است حدود 5 گرم(به اندازه یک فندق) و در مدفوع آبکی 5 میلی لیتر باشد. سپس درب ظرف کاملا بسته شود.

4- درصورت مشاهده کرم و هر مورد مشکوک در مدفوع به آزمایشگاه اطلاع داده شود.

5- نمونه مدفوع با ادرار یا آب آلوده نشود زیرا ادرار می تواند برخی از انگل های فعال را از بین ببرد.

6- از بخش بلغمی یا خونی مدفوع نیز درون ظرف ریخته شود.

7- نمونه جمع آوری شده خصوصا در موارد مشکوک به اسهال خونی بلافاصله به آزمایشگاه ارسال شود. اگر انتقال نمونه آزمایش حداکثر تا 30 دقیقه پس از جمع آوری نمونه امکانپذیر نباشد، لازم است نمونه تازمان انتقال به آزمایشگاه در دمای یخچال(8-2 درجه) قرار داده شود.

8- درمواردی نیز که آزمایش در چند نوبت باید انجام شود، هر نمونه بلافا صله به آزمایشگاه تحویل گردد. درغیر این صورت تا زمان انتقال نمونه به آزمایشگاه ، در دمای یخچال(8-2 درجه) قرار گیرد. البته در طی یک روز نباید بیشتر از یک نمونه از بیمار جمع آوری نمود.

9- برچسب روی ظرف نمونه تمیز باقی بماند تا مشخصات آن خوانا باشد.

10- چنانچه بیمار دارو مصرف می کند حتما در مورد داروهای مصرفی خود قبل از نمونه گیری با آزمایشگاه مشورت نماید.

11- چنانچه به علتی امکان جمع آوری م ستقیم مدفوع در ظرف نمونه گیری مقدور نبا شد، پس از اجابت مزاج در لباس یا پو شک تمیز، با ا ستفاده از یک آبسلانگ(چوب زبان) یا اپلیکاتور، مقدار کمی از سطح رویی مدفوع را بدون اینکه با ادرار یا آب مخلوط گردد، در ظرف نمونه قرار داده و درب آن را محکم ببندید.

12- هر نمونه مدفوع می تواند منبع مهمی جهت انتقال میکروب ها باشد، لذا به رعایت نکات بهداشتی در هنگام جمع آوری نمونه و انتقال آن به آزمایشگاه توجه شود.

در صورت جمع آوری نمونه برای بررسی خون مخفی درمدفوع:

13- خانم هایی که در دوره عادت ماهیانه هستند تا 3 روز پس از پایان دوره از انجام این آزمایش خودداری نمایند.

	دانشگاه علوم پزشکی اراک **مرکز آموزشی درمانی ولیعصر(عج)** **عنوان دستورالعمل: جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی که توسط خود بیمار جمع آوری می شود**	**تاریخ اولین ابلاغ :** **تاریخ آخرین بازنگری** **تاریخ بازنگری بعدی:** **کد سند :**	**1398/07/26** **1404/02/27** **1405/02/27** **IN/LS/02/06**

14- چنانچه بیمار به بواسیر یا شقاق مقعد مبتلا بوده و خونریزی واضحی از این ضایعات مشاهده می گردد، قبل از انجام آزمایش به آزمایشگاه اطلاع دهد. همچنین در صورت خونریزی از لثه ها یا مخاط دهان نیز خون بلعیده شده می تواند سبب مثبت شدن کاذب آزمایش گردد. بنابراین به آزمایشگاه اطلاع رسانی گردد.

15- با توجه به این که برخی داروها ممکن است بر روی نتیجه آزمایش تاثیر بگذارند، قبل از انجام آزمایش به اطلاع پزشک و نیز آزمایشگاه برسد. مکمل های آهن و همچنین گوشت قرمز حداقل از 2 تا 3 روز قبل از انجام آزمایش نبایستی مصرف گردند.

دستورالعمل جمع آوری نمونه مدفوع جهت اسکاچ تست:

1- به بیمار 2 عدد لام به اضافه چسب پلاستیکی داده می شود.

2- بیمار به شکم بخوابد و چسب پلاستیکی به قسمت مقعد چسبانیده شود. اعمال فشار کمی نوار چسب را به سطح مقعد تثبیت می کند.

3- بعد از 20 الی 30 دقیقه چسب را از محل مقعد جدا کرده و از محل چسب نوار به سطح لام(شیشه) بچسبانید.

4- در صورت موفقیت آمیز نبودن، می توان مراحل را 2 الی 4 بار تکرار کرد.

5- لام(شیشه) چسب خورده را در یک پاکت به آزمایشگاه تحویل دهید.

6- بدلیل ضخامت کم شیشه لام، از ایجاد ضربه جلوگیری نمایید چون می تواند باعث شکستن لام شود.

7- پس از نمونه برداری، دست های خود را بشویید.

دستورالعمل جمع آوری نمونه خلط:

1- ظرف نمونه را از آزمایشگاه دریافت کنید.

2- نمونه گیری را ترجیحا قبل از استفاده از هر نوع آنتی بیوتیک انجام دهید.

3- قبل از گرفتن خلط، چند بار دهان را با آب معمولی بشویید. نفس عمیقی را از راه بینی کشیده و برای لحظه ای نفس خود را در سینه حبس کنید و با سرفه عمیق، خلط خود را داخل ظرف مربوطه تخلیه کنید. از ریختن خلط به جدار خارجی ظرف خودداری نمائید. چنانچه خروج خلط مشکل بود، سر را روی بخار آب گرفته یا آب نمک قرقره نمایید تا خلط راحت تر خارج شود.

4- سعی کنید نمونه آب دهان نباشد. آب دهان شفاف و آبکی است ولی خلط چسبندگی دارد. نمونه خلط جهت تشخیص علت عفونت مجاری تنفسی تحتانی جمع آوری می گردد و چنانچه به جای آن نمونه ترشحات حلق و یا آب دهان جمع آوری گردد، نتیجه مطلوب از این آزمایش حاصل نمی گردد.

5- حجم نمونه در هر بار نمونه گیری حداقل 2 میلی لیتر باشد.

6- درب ظرف را محکم بسته و آن را به سرعت به آزمایشگاه تحویل دهید زیرا بیرون ماندن خلط در جواب آزمایش تاثیر می گذارد.

امکانات و تسهیلات مورد نیاز:

لوله هاو ظروف جمع آوری نمونه در آزمایشگاه

	دانشگاه علوم پزشکی اراک **مرکز آموزشی درمانی ولیعصر(عج)** **عنوان دستورالعمل: جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی که توسط خود بیمار جمع آوری می شود**	**تاریخ اولین ابلاغ :** 1398/07/26 **تاریخ آخرین بازنگری** 1404/02/27 **تاریخ بازنگری بعدی:** 1405/02/27 **کد سند :** IN/LS/02/06

منابع:

راهنمای جامع استانداردهای اعتباربخشی ملی بیمارستان های ایران، ویرایش پنجم، 1401

تهیه کننده/ تهیه کنندگان		
دکتر فرامرز دارابی (مسئول فنی بیوشیمی و مسئول آموزش آزمایشگاه)	مهرداد نحوی (سوپروایزر آزمایشگاه)	حمید عبدی (کارشناس بخش بیوشیمی)
تأیید کننده	**تصویب کننده**	**ابلاغ کننده**
دکتر فرامرز دارابی (مسئول فنی بیوشیمی و مسئول آموزش آزمایشگاه)	دکتر فرزانه داداشی قرتکلائی (مسئول فنی آزمایشگاه)	دکتر رضا شجاعی (ریاست بیمارستان)